

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ:
НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ВИМІР
В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 26 квітня 2024 року

Одеса
«Фенікс»
2024

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 15.05.2024 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів** : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 26 квітня 2024 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2024. – 1000 с.
ISBN 978-617-8430-05-4

У збірнику відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології в умовах повномасштабного військового вторгнення. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їх конституційному вимірі у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики. Відображено наукові напрацювання у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових і науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)»364»»20»(062.552)

Матеріали видано в авторській редакції

СЕКЦІЯ 17. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ЗЕМЕЛЬНОГО, АГРАРНОГО ТА ЕКОЛОГІЧНОГО ПРАВА

<i>Харитоновна Тетяна Євгенівна</i> РОЗВИТОК ДИСЦИПЛІН КАФЕДРИ АГРАРНОГО, ЗЕМЕЛЬНОГО ТА ЕКОЛОГІЧНОГО ПРАВА В ПЕРІОД ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ	716
<i>Гавриш Наталя Степанівна</i> ДОСВІД ВЕЛИКОБРИТАНІЇ У ПРАВОВОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕНІ ВЕДЕННЯ ЗЕМЕЛЬНОГО КАДАСТРУ В УКРАЇНІ	718
<i>Григор'єва Христина Антонівна</i> ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ АГРОПРОТЕКЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ В ПЕРІОД ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ	720
<i>Годованюк Андрій Йосипович</i> КРИТЕРІЇ РОЗМЕЖУВАННЯ СУДОВОЇ ЮРИСДИКЦІЇ У ЗЕМЕЛЬНИХ СПОРАХ	722
<i>Заверюха Марина Михайлівна</i> ЩОДО ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ІНВАЗІЙНИХ ВИДІВ ДЕРЕВ В УКРАЇНІ	724
<i>Канівець Людмила Анатоліївна</i> ЩОДО ЕФЕКТИВНОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ТА ЗАХИСТУ ПРАВА НА ЕКОЛОГІЧНУ ІНФОРМАЦІЮ	726
<i>Karakhanian Karuna</i> ELECTRONIC SALE OF LANDS AND RIGHTS TO THEM AS A MANIFESTATION OF DIGITALIZATION OF LAND LEGAL RELATIONS	728
<i>Платонова Євгенія Олегівна</i> ПРАВОВІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ	730
<i>Валянська Тетяна Петрівна</i> СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ «ПОЗАСУДОВЕ», «ДОСУДОВЕ» ТА «АЛЬТЕРНАТИВНЕ» ВИРІШЕННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ СПОРІВ	732
<i>Слепньова Катерина Вадимівна</i> ПРИНЦИПИ ВЕДЕННЯ ЗЕМЕЛЬНОГО КАДАСТРУ В УКРАЇНІ	735

СЕКЦІЯ 18. ФІЛОСОФСЬКІ ОСНОВИ ПРАВА ТА ДЕРЖАВИ

<i>Шамша Ігор Володимирович</i> ФІЛОСОФІЯ МЕДІЙНИХ ПРАКТИК: КОНЦЕПТУАЛЬНІ КОНТУРИ	738
<i>Аксьонова Віра Ігорівна, Алексєєнко Анастасія Андріївна</i> ВПЛИВ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ НА АНТРОПОЛОГІЗАЦІЮ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ СУПЕРЕЧЛИВИХ АСПЕКТІВ ТЕХНОГЕННОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ	740
<i>Єременко Олександр Михайлович</i> ПРИНЦИПИ СПОЛУЧУВАНOSTІ ПОЗИЦІЙ В ЦІЛІСНОМУ ФІЛОСОФСЬКОМУ СВІТОГЛЯДІ	742
<i>Smaznova Iryna</i> LAW & FORGIVENESS	744
<i>Капустіна Надія Борисівна</i> ЦИФРОВИЙ ПРОСТІР: КОНФЛІКТОГЕННИЙ АСПЕКТ	746
<i>Крижановська Тетяна Олександрівна</i> ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ СПРАВЕДЛИВОСТІ ДЖ. РОУЛЗА	749
<i>Токар Людмила Вікторівна</i> КІЛЬКІСНИЙ ВИРАЗ КВАНТОРІВ ІСНУВАННЯ. АНАЛІЗ АСПЕКТІВ ЗАВДАНЬ ТЗНК	751
<i>Котовська Анастасія Вікторівна</i> ВПЛИВ АГНОТОЛОГІЇ НА РОЗВИТОК ПРАВОВИХ СИСТЕМ	753

СЕКЦІЯ 19. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СВІТОВИХ СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ

<i>Кормич Людмила Іванівна, Краснопольська Тетяна Миколаївна</i> БРЕНДИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОЗИЦІОНУВАННЯ ІНСТИТУТІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ	756
<i>Вітман Костянтин Миколайович</i> ВПЛИВ ПОЛІТИЧНИХ РЕЖИМІВ ГЕОПОЛІТИЧНИХ АВТОКРАТИЧНИХ ЦЕНТРІВ НА ЕТНОПОЛІТИЧНУ СФЕРУ КАЗАХСТАНУ	758
<i>Мамонтова Елла Вікторівна</i> ЕТАПИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОГО КУРСУ УКРАЇНИ	760
<i>Завгородня Юлія Володимирівна</i> СУЧАСНА АДАПТАЦІЯ ПОЛІТИЧНИХ КОНФЛІКТІВ У КІБЕРПРОСТІР	763

5. Стурзеску О. Дефініційний аналіз комунікативних умінь як компоненту педагогічної культури майбутнього фахівця. *Вісник Книжкової палати*. 2002. № 12 (77). С. 42–43.
6. Albrecht K. Brain power: Learn to improve your thinking skill. Prentice-Hall, 1980. 312 p.

Ключові слова: антропологізація освіти, техногенна цивілізація, комунікативна культура, стереотипи соціального мислення.

Keywords: anthropologizing of education, man-made civilization, communicative culture, stereotypes of social thinking.

Єременко Олександр Михайлович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
професор кафедри філософії, доктор філософських наук, професор*

ПРИНЦИПИ СПОЛУЧУВАНOSTІ ПОЗИЦІЙ В ЦІЛІСНОМУ ФІЛОСОФСЬКОМУ СВІТОГЛЯДІ

Основними смисловими образами всіх світоглядів є Бог, Світ і Людина. Це певні світоглядні константи, які насичуються тим чи іншим змістом, деталізуються у різноманітних часткових аспектах. Вони взаємопов'язані у цілості навчаннях, іноді вдало, іноді не дуже.

Щодо Бога можливі такі основні точки зору: Бог існує – Бог не існує; Бог або благий, або злий, або амбівалентний; Бог або творить Світ і Людину одноразово, або постійно, або не творить Світ та Людину. Щодо Світу: Світ вічний – Світ не вічний; Світ або нескінченний, або не нескінченний у просторі; або існує лише природний Світ, або існує також і сакральний Світ; Світ існує або за необхідністю, або не за необхідністю; Світ або не змінюється за суттю, або змінюється; якщо не змінюється, то він або скоріше хороший, ніж поганий, або скоріше поганий, ніж хороший: якщо змінюється, то або поліпшується або погіршується. Щодо Людини: Людина або з'явилася природним шляхом, або була створена; Людина або існуватиме завжди, або зникне природним шляхом, або буде знищена; існування Людини або має сенс, або безглуздо; Людина або смертна, або безсмертна; Людина або свободна, або не свободна; Людина або не змінюється за суттю, або змінюється; якщо не змінюється, то вона або скоріше хороша, ніж погана, або скоріше погана, ніж хороша; якщо змінюється, то або поліпшується, або погіршується.

У філософа, безсумнівно, першому місці перебуває інтелектуальна складова світогляду. Але емоційно-ціннісні аспекти світогляду важливі як для філософа, так і для будь-якої мислячої людини. Своєрідна «світоглядна чесність» передбачає не тільки гарну узгодженість теоретичних позицій, а й узгодженість їх зі світом цінностей та емоційним світом людини.

У емоційно-ціннісному плані можна назвати такі основні типи світоглядів: оптимізм і песимізм; активізм, пасивізм та фаталізм; романтизм та цинізм; аскетизм та гедонізм; прогресизм, регресизм та революціонізм; прийняття світу та ескапізм. Ми покажемо «правила» сполучуваності точок зору на прикладі аскетичного і гедоністичного світогляду.

Для аскетичного світогляду краще, якщо Бог буде благим і могутнім, можливо всемогутнім. Саме в ім'я благого Бога аскет здійснює подвиг зречення Світу. Цікаво, що в глибині аскетизму ховається протиріччя: аскетичний подвиг не самоцінний, бо аскет сподівається, що, зрікаючись насолод світу цього, він отримає набагато більше в сакральному Світі.

Класичний дуалізм практично несумісний з аскетичним світоглядом, оскільки він потребує активності. Єдина можливість тут, якщо вважати аскетичну помірність формою боротьби зі злим Богом.

Атеїзм несумісний із аскетизмом, оскільки передбачає цінність матеріального Світу, від якого відвертається аскет.

Свобода чудово сумісна, її слід вважати необхідною умовою аскетичного світогляду. Несвобода несумісна: вимушений аскетизм безглуздий.

Безглуздість Світу краще сумісна, ніж осмисленість. Взагалі для аскетизму добре все, що знецінює матеріальний Світ, знижує його, робить його гіршим.

Смертність несумісна з аскетизмом, оскільки вона відбирає «цукерку» наступної нагороди. Також з аскетизмом несумісна реінкарнація, мабуть, вона дасть найбільшу несумісність. Аскет сподівається отримати винагороду в іншому Світі, якщо він приречений постійно повертатися в матеріальний Світ, то утримання від задоволень стає безглуздим.

Сакральний Світ та безсмертя у ньому є необхідними умовами аскетичного світогляду. Саме сакральний Світ є гарантом «цукерки».

Щодо хорошості Людини ситуація не зовсім ясна. В принципі, з аскетичним світоглядом сумісна і хорошість, і поганість Людини. Сумісне також як поліпшення, так і погіршення Людини. Але найкращу сумісність дадуть такі позиції: в масі Людина погана і зла, але деякі є хорошими і добрими; або: у масі Людина погіршується, але деякі покращуються. Ці деякі й будуть аскетами.

Щодо гедонізму, то з ним добре сумісна благість Бога. Злісність Бога практично несумісна, хіба що якщо вважати гедоністичну поведінку своєрідним викликом злему Богу. Наскільки нам відомо, рідкісний випадок богоборчого гедонізму знаходимо у деяких напрямках гностицизму.

Класичний дуалізм погано сумісний з гедоністичним світоглядом, оскільки передбачає активну боротьбу на боці доброго Бога, боротьбу з елементами героїзму.

Атеїзм чудово сумісний з гедоністичним світоглядом. Якщо Бога немає, то, з одного боку, ніхто тебе не покарає за гедоністичну поведінку. Особливо це вірно щодо біблійного Бога. Якщо його немає, то не було і гріхопадіння, і взагалі немає жодного гріха, отже, і насолода не є гріхом. З іншого боку, зростає цінність матеріального Світу, отже, і насолода у цьому Світі.

Свобода є необхідною умовою гедонізму, несвобода несумісна. Невільна насолода – це не просто оксюморон, це величезна безглуздість. Не може бути насолоди з-під батога.

Смертність сумісна набагато краще безсмертя, бо, якщо Людина смертна, це дає сажре діет. Взагалі, гедонізм передбачає цінність матеріального Світу, тому безсмертя душі і тіла, за умови, що Людина залишається в матеріальному Світі, який є хорошим, – це, мабуть, найкращий для гедонізму світогляд.

Сакральний Світ дуже погано сумісний. В принципі, він не потрібен для гедоністичного світогляду, хіба що він матиме риси мусульманського раю. Оскільки рівень насолод у мусульманському раю набагато вищий, ніж у матеріальному Світі, віруючий має бути готовий не лише відмовитися від насолод матеріального Світу, а й пожертвувати собою заради перебування в раю. Гурії чекають на шахіда.

На перший погляд, з гедоністичним світоглядом однаково сумісні як осмисленість, так безглуздість Світу. Насправді безглуздість сумісна краще. Якщо Світ має сенс, то він, скоріш за все, не зводиться до насолоди, а цілком можливо, взагалі не пов'язаний з насолодою. Тоді слід зрозуміти цей сенс і жити відповідно до нього. Якщо ж Світ безглуздий, то насолода виявляється єдиною віддушиною для малодушного.

З гедонізмом сумісна хорошість і доброта Людини, принаймні це дасть, так би мовити, «нормальний» гедонізм. На перший погляд, поганість та злість Людини несумісні з гедонізмом. Але це не так: насправді ці позиції дадуть нестандартний, гострий і навіть небезпечний гедонізм на кшталт де Саду.

Якщо людина мінлива, то кращу сумісність дасть поліпшення. Але не можна сказати, що погіршення несумісне: воно дасть варіанти садизму і «після нас хоч потоп».

Подібну методичку можна застосувати для аналізу соціально-філософських вчень, а також для теорій у галузі філософії права та філософії політики. Наприклад: які позиції сумісні з теоріями природного права, які з теоріями позитивного права? Або: які позиції сумісні із

цінностями лібералізму, демократії, авторитаризму, тоталітаризму? Що прийнятно і що неприйнятно для пацифізму, мілітаризму, імперскості? Хоч би яким був світогляд, він має бути внутрішньо узгодженим.

Ключові слова: світогляд, узгодженість, Бог, світ, людина.

Keywords: worldview, coherence, God, the world, man.

Smaznova Iryna

*National University «Odesa Law Academy»,
the Head of the Department of Philosophy, professor*

LAW & FORGIVENESS

What is more important, punishment or forgiveness? The Law is often not about justice, it is about the application of punishment. Basically, the Law is a form of reaction of society represented by government bodies to this or that human behavior. In some cases, when behavior is within the permitted limits, the law encourages and rewards. In others, when a person breaks the law or tries to break it, the Law requires punishment. But what about forgiveness, what about the thesis that God gave us: «Do not judge – and you will not be judged». Forgiveness is a godly thing, as the Bible says.

As a rule, everything is clearly stated in the Law. Our task is to strictly comply with the requirements of the law. At the same time, we often awaken a feeling of injustice, an understanding of the lack of humanity in this or that action and the reaction to this action on the part of society and the state. And often this reaction is different. For example, we feel sorry for the person who stole bread to feed a hungry child. A storm of emotions is caused by human suffering. And now we are ready to justify his wrongdoing, perhaps we are ready to forgive him even for his crime.

This problem is not new at all. From history we know the stages of the painful development of justice, different understandings of good and evil, violence and tolerance, and so on. This whole process is called the humanization of Humanity. From the desire to witness the execution of a person, gladiatorial fights, we have reached the inadmissibility of public or private cruelty. This is a psychological trauma for a modern mental healthy person.

So, when the Law and Forgiveness collide, we must inevitably deal with Violence and Tolerance, Aggression and Tolerance, Good and Evil, Justice and Injustice, and so on. The relationship between these concepts has had its own long and complex history of development. However, we have to admit that people use the concepts of aggression and violence as synonyms. And this is not true for a deep understanding of the problem.

The fact that any aggression is violence. But not all violence is aggression. Some great musicians recalled that in early childhood their parents, most often their father, used violence against them, even physical violence, to force them to learn to play the violin or other musical instrument. It is also difficult to do without a certain amount of violence when treating or vaccinating a child. But such a use of force, being in fact violence for good, cannot be called aggression. Moreover, the first important clarification and specification in this case will be that aggression is a logically more limited concept than violence. We very often use the concept of aggression when we talk about the military aggression of one state against another.

The situation is similar with the concept of tolerance. It is often understood as simple patience. But patience is characteristic only of the role of a passive victim.

The tolerance is a high level of development of individual and social culture. When a person is able to actively accept the Other as an equal. Not because I patience with all my might, but because I understand that the world is multifaceted. No two people are the same; they may be similar, but not the same.